

**Raahen
saaristo**
Natura 2000-alue

Natura 2000 -alue

Raahen kaupungin edustan saaristo on valittu Natura 2000 -verkkoon linnustonsa, kasvillisuutensa ja luontotyyppiensä perusteella. Alueen kokonaispinta-ala on 2 240 hehtaaria, josta maa-alueita ja matalikoita on noin 358,5 hehtaaria ja vesialueita noin 1 881,5 hehtaaria.

Raahen saaristo on Pohjanlahdella ainoa merkittävä saaristo Kalliojoen Rahjan ja Oulunsalon välisellä alueella. Saaristoon kuuluu sekä rannikon läheisiä metsäisempiä sisäsaaria että kauempana avomereillä sijaitsevia pieniä avoimia luotoja. Saaristo on maankohoamisen ja varhaisten elinkeinojen kuten laidunnuksen, kalastuksen ja merenkulun muovaama maisemallisesti arvokas kokonaisuus.

Smitin lehtometsä

Saaret

1. Konikari	14. Kallanriutta	27. Iso-Kraaseli
2. Kanttikivet	15. Kakkonen	28. Roskakari
3. Kusiini	16. Smitti	29. Koninpää
4. Kurikka	17. Smitinriutta	30. Vesimatala
5. Isokivi	18. Jyry	31. Selkämatala
6. Tasku	19. Maapauha	32. Resu (karikko)
7. Taskunlukko	20. Ulkopauha	33. Haltia (karikko)
8. Rääpäkkä	21. Kello	34. Ulko-Soini
9. Rääpäkänriutta	22. Ämmä-Äijä	35. Nimetön luoto
(Koninpää N)
10. Saapaskari	23. Pikku-Soini	36. Nimetön luoto
(Koninpää W)
11. Valtarinkivi	24. Heinäkari	
12. Louekarinniutta	25. Ruohokari	
13. Kalla	26. Pikku-Tiira	

Maihinnouskielto:

Lintujen pesimärauhan turvaamiseksi tärkeimmillä lintuluodoilla ja -saarilla on lintujen pesimäaikaan maihinnousukielto.

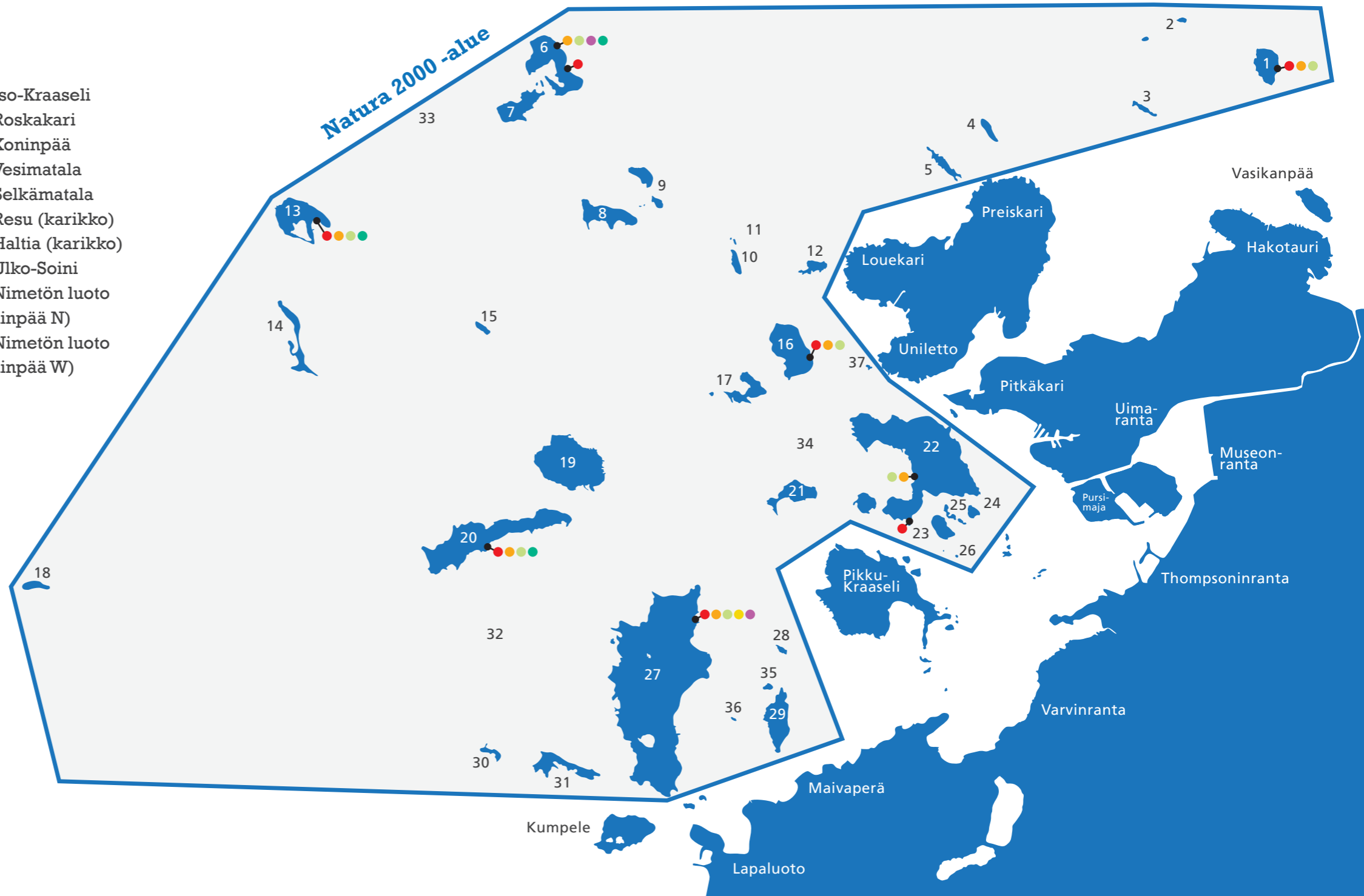
15.4-15.7. on maihinnousukielto seuraavilla saarilla: Saapaskari, Kakkonen, Selkämatala, Kallanriutta, Rääpäkänriutta, Vesimatala, Isokivi, Kurikka, Kusiini, Kanttikivet

1.5. – 20.7. maihinnousukielto Rääpäkän saareen.

1.5. – 15.7. maihinnousukielto Jyryn saareen.

● Rantautumispaikka	● Nuotiopaikka	● WC
● Grillikatot	● Pooki	● Taukotupa

0 1000 2000 m

Luonnon- olot

Raahen saariston saaret ovat loivapiirteisiä koostuen huuhtoutuneesta moreenista, kivikoista, sorasta ja hiekasta. Alueelle on tyypillistä voimakas maankohoaminen, joka muovaa maaston muotoja ja maisemaa näkyvästi jo ihmisen elinkaaren aikana.

Ruijanesikko

Merenkurkun ja Pohjanlahden rannikot muodostavat kansainvälisestäkin ainutlaatuisen maankohoamisen alueen, jolla kasvien, eläinten ja ihmisten elinolot muuttuvat jatkuvasti. Uusia saaria syntyy ja entiset suurenevät tai kasvavat kiinni toisiinsa. Maankohoaminen on viime aikoina jonkin verran hidastunut. Merentutkimuslaitoksen (v. 2007) tutkimusten mukaan maa kohoaa nykyään noin 7 millimetriä vuodessa. Tulevaisuudessa maankohoamisen vaikutuksia saattaa yhä enenevässä määrin kompensoida ilmaston lämpenemisestä johtuva merenpinnan nousu.

Kasvillisuus

Raahen saaristossa esiintyy useita harvinaisia ja uhanalaisia kasvilajeja. Valtaosa alueen maa-alasta kuuluu tärkeisiin Natura 2000 -luontotyyppeihin, mikä osaltaan kertoo alueen merkittävydestä. Raahen saariston Natura 2000 -alueella tavattavia ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppejä ovat: maankohoamisrannikon primäärisukessiiovaiheiden luonnontilaiset metsät, merenrantaniityt, rannikon laguunit (kluuvit ja fladat) sekä runsaslajiset kuivat ja tuoret niityt.

Maankohoamisilmiön voimakkuus ja rantojen alavuus johtavat kasvillisuuden nopeaan muuttumiseen. Niityrantaan reunustaa tavallisesti maan puolella pensasvyöhyke ja sen takana nouseva, usein lehtomainen ja rehevä lehtimetsävyöhyke. Saariston uloimmilla luodoilla kasvillisuus on harvaa ja matalaa koostuen pioneerivaiheen heinistä ja ruohoista sekä pensasmaisista lepidistä. Metsiä on vain suurimmilla saarilla.

Saarten kasvillisuudessa ja maisemassa on viime vuosikymmeninä tapahtunut suuria muutoksia. Useat

saaret ovat alkaneet kasvaa umpeen laidunnuksen loputtua saarista. Avoimien perinne- ja muiden kulttuurialueiden sulkeutumisella on hoidon ja käytön loputtua ollut suuri merkitys lajien uhanalaistumisen kannalta.

Yksi merkittävimmistä alueella esiintyvistä uhanalaisista kasvilajeista on alkukesällä hennon sinipunertavin kukkin ruijanesikko. Matalakasvuisilla rantaniityillä kasvavan uhanalaisen ruijanesikon kasvupaikat häviävät paitsi rehevöitymisen ja laidunnuksen loppumisen, myös osittain luontaisen kehityksen myötä. Toisaalla uutta kasvupaikka kuitenkin muodostuu. Raahen saaristossa on havaittu osan vanhoista ruijanesikkopaikoista hävinneen, mutta uusiakin kasvupaikkoja on löytynyt.

Merkityksensä umpeenkasvukehitykselle on lisäksi ollut meriveden ravinnepitoisuuden nousulla. Korkealle nouseva merivesi lannoittaa rantaniityjä, minkä seurauksena rantojen kasvillisuus on alkanut rehevöityä. Rehevöitymisongelmia ilmenee juuri matalilla rannikkoalueilla, rannikon läheisyydessä, saaristossa ja teollisuuslaitosten ja taajamien edustoilla.

Viime vuosien aikana kasvillisuuden muutokset Raahen saaristossa ovat olleet leimallisia etenkin saariston lintuluodoilla – pajut, koivut ja pihlajat ovat levittäytyneet lintuluodoille. Myös ruohovartinen kasvillisuus on lisääntynyt viime vuosina merkittävästi.

Kasvien lisäksi Raahen saaristossa esiintyy uhanalaisia ja harvinaisia sieni- ja sammallajeja ja muita paikallisesti arvokkaita sienilöytöjä, jotka ovat pääasiassa kääpiä. Natura-alueen saarilla on mm. pähkinäkääpää ja taulukääpää.

Pikkutikka

Siika

Lapintiira

Linnusto

Raahen saaristossa pesii runsaasti vesi- ja rantalinnustoa. Alueella on huomattavaa arvoa myös lintujen lepäily- ja ruokailualueena. Vesi- ja lokkilintuja tavataan saaristoalueella läpi avovesikauden ja lokkeja vielä jäiden tultua. Kevät- ja syysmuuton sekä sulkimiskauden aikana lintuja esiintyy isojakin määriä.

Linnustollisesti saariston arvokkaimpia paikkoja ovat vähäkasvuiset ja puuttomat riutat, kuten Selkämatala ja Kallanriutta.

Saarten maalinnustossa ehkä merkittävintä suojelun kannalta on tikkojen runsaus. Tikat hyödyntävät metsien runsasta lahoppuustoa.

Muuttoaikaan sadattuhannet varpuslinnut lepäilevät saarissa, joskin niiden määriin vaikuttavat voimak-

kaasti vallitsevat sääolot. Saariston linnuston runsaus ja monipuolisuus on tärkeä ja vaalittava asia. Rantaviivaan suhteutettuna Raahen saaristossa pesivän vesi- ja rantalinnuston tiheys on korkea verrattuna muihin Perämeren saaristoalueisiin. Saariston pesimälintutiheys on moninkertainen verrattuna Raahen mannerrantoihin. Mannerrannoilla vesi- ja rantalinnustoon kohdistuvat uhkatekijät, mm. ympäristömuutokset, häirintä ja tulokaspedot, ovat suuremmat kuin saaristossa.

Saaristolinnusto muuttuu jatkuvasti. Osaltaan kyse on lintukantojen luontaisesta vaihtelusta, mutta myös ihminen on vaikuttanut linnustoon jo satojen vuosien ajan. Lintuja ja niiden munia on käytetty ravintona ja joitakin lajeja on vainottu. Nykyisin Raahen saaristossa suurin merkitys linnuston muuttumiselle on ihmisen aiheutta-

milla erilaisilla ympäristömuutoksilla, rehevöitymisellä, ilmastonmuutoksella, saasteilla ja päästöillä, jotka ulottavat vaikutuksensa myös saaristoon.

Kalakanta

Raahen edustalla merkittävimmät kalalajit ovat siika, ahven, silakka, taimen, lohi ja hauki. Näiden lisäksi merialueen kalakantaan kuuluvat maiva, kirjolohi, nieriä, made, lahna, säyne, särki, seipi, kuore, simppu ja kiiski. Perämeren eteläiselle kalastusalueelle, joka ulottuu Kalajoen eteläpuolelta Oulujoen pohjoispuolelle, istutetaan mereen vuosittain huomattavat määrät lohien, meritaimenen ja vaellussiian poikasia. Kokkolan ja Oulunsalon välisen rannikkoalueen vesiin istutetaan vuosittain noin 20 miljoonaa vastakuoriutunutta sii-

an poikasta, näistä yli 2 miljoonaa pelkästään Raahen edustalle. Edellä mainittujen lajien lisäksi istutetaan myös kuhaa, harjusta ja haukea. Pääosa istutuksista on voimatalousrakentamisen ja teollisuuden velvoiteistuksia. Perämereen ja siihen laskeviin jokiin istutetaan kaloja myös osakaskuntien kustantamina sekä ns. yleishyödyllisinä ja tutkimusistutuksina.

Muu eläimistö

Raahen vesialueilla esiintyy harmaahylkeitä eli halleja. Harmaahylje on rauhoitettu vuonna 1988. Keväällä ja alkukesällä, hylkeiden karvanvaihtoaikaan, niitä voi havaita lepäilemässä ulkoluodoilla.

Saaristossa on myös jäniksiä, minkkejä, kettuja, oravia, muita piennisäkkäitä ja hirviä.

Saaret ja ranta-alue

Läheisen sijainnin ja helpon saavutettavuuden vuoksi Raahen saaristossa on runsaasti virkistyskäyttöä niin kesäisin kuin talvisinkin. Saaret soveltuvat hyvin veneily- ja melontaretkeilyn kohteiksi ja useisiin saariin on veneelläkin kohtalaisen helppo rantautua. Jokamiehen oikeuksiin perustuva marjastus ja sienestys on alueella myös sallittu. Talvisin jääolosuhteiden salliessa jäällä ja saarissa ulkoilee runsaasti väkeä hiihtäen, kävellen tai luistellen.

Virkistyskäyttö keskittyy Raahen saaristossa sellaisille alueille, etteivät Natura 2000 -alueen luonnon arvokkaimmat osat häiriinny. Virkistyskäyttöön soveltuvia kohteita ovat Ämmä-Äijä, Iso-Kraaseli, Kalla, Konikari, Tasku, Ulkopauha ja Smitti.

Ämmä, Äijä ja Iso-Soini ovat kasvaneet yhteen ja saarta kutsutaan nimellä Ämmä-Äijä. Pituu-deltaan saari on noin 650 m ja leveydeltään 400 m. Saari on hyvä retkeilykohde sekä kesällä että talvella läheisen sijaintinsa vuoksi. Museonrannasta laavulle kertyy matkaa 2,4 km.

Kesäisin tässäkin saarella lampaat harventavat yli-tiheää heinä- ym. kasvustoa. Saarelta löytyvät edusta-vimmat lehtometsät ja merenrantaniityt sekä runsas-lajiset kuivat ja tuoreet niityt. Lintujen muuttoaikana Ämmä-Äijässä esiintyy kahlaajia mm. suokukko, liro ja mustaviklo.

Koordinaatit:

64°41'07"N 24°25'58"E

Etäisyys:

Museonrannasta 2,4 km

Palvelut:

Nuotiopaikka ja laavu, puuvaja, roska-astia ja WC

Erityistä:

Edustavat lehtometsät

Ämmä- Äijä

Iso-Kraaseli

Koordinaatit:
64°40'46"N 24°24'19"E

Etäisyys:
Museon rannasta 3,4 km

Kiinnitys:
Pienvenelaituri ja laituri

Palvelut:
Grillikatos, kesävesijohto,
yöpymismajat, sauna, nuotiopaikka, roska-astia ja WC:t

Erityistä:
Saarella on luontopolku

Iso-Kraaseli on toiseksi suurin Raahen saarista, pituutta sillä on noin 1,3 km ja leveyttä 600 m. Saari on saanut nimensä jo 1500-luvulla, jolloin harmaahylkeet (ruots. gråsäl) olivat tärkeitä saaliseläimiä. Iso-Kraaselin puinen tunnusmajakka pooki ja luotsitupa on rakennettu uudelleen vuonna 1852. Paikalla sijaitsevat jo ennen nykyisiäkin rakennuksia tunnusmajakka ja luotsitupa, jotka luotsilaitos lunasti haltuunsa vuonna 1848. Luotsiasema toimi saarella vuoteen 1964 saakka.

Iso-Kraaselissa on 2,3 km pituinen luontopolku, jonka varrella on 15 opastaulua, jotka kertovat saaren linuista ja kasveista. Kesäisin saarella laiduntaa lam-

paita, jotka pitävät huolta luonnosta.

Saarella on kaksi kahdenhengen yöpymismajaa, joi- ta saa vuokrata kahvila Ruiskuhuoneelta Museonran- nasta.

Iso-Kraaselissa on edustavia maankohoamisrannikon lehti-, havu- ja sekapuustopensaikkoja ja metsiä. Saarella on edustavia merenrantaniittyjä, runsaslajisia kuivia ja tuoreita niittyjä sekä vaihettumis- ja rantasoi- ta (vaihettumis- ja rantasuot ovat turvetta muodosta- via kasviyhdyksuntia). Siellä on myös edustavuudel- taan erinomainen kluuvijärvi. Luontopolun varrella patikoijaa tervehtii käärmekuusi ja vanha, erikoisen suuri mänty.

Kalla

Kallan saari on pituudeltaan noin 300 m ja leveydeltään 230 m. Kallan kivikkoinen luoto on toiminut kalastajien tukikohtana jo 1800-luvulla. Kallassa on yleisessä käytössä Raahen Kalastajainseuran omistama tupa sekä nuotiopaikka. Saarella oleva kluuvijärvi ympäristöineen on luonnoltaan arvokas. Saari on tunnettu myös hienoista kivikorannoista.

Koordinaatit: 64°42'05"N 24°21'25"E
Etäisyys: Museonrannasta 6,0 km
Palvelut: Kalastajainseuran tupa, nuotiopaikka, roska-astia ja WC
Erityistä: Saarella on kluuvijärvi

Konikari

Konikarin saari on pituudeltaan noin 200 m ja leveydeltään 150 m. Konikari on suosittu virkistyskohde sekä kesällä että talvella läheisen sijaintinsa vuoksi. Mikonkarin kärjestä saarelle on matkaa vajaa kilometri. Konikarin keskiosassa on lehtometsää ja eteläosassa kuivaa ketoa. Eteläkärjen hiekkaranta ja sen pohjoispuolen kuiva niitty ovat saaren arvokasta maisemaa.

Koordinaatit: 64°42'34"N 24°28'46"E
Etäisyys: Museonrannasta Kauneuskanavaa pitkin 3,3 km
Palvelut: Nuotiopaikka ja laavu, puuvaja, roska-astia ja WC
Erityistä: Eteläkärjessä hyvä uimaranta

Taskun saari on pituudeltaan noin 410 m ja leveydeltään 240 m. Taskun pooki, valoton puurakenteinen tunnusmajakka, rakennettiin vuonna 1853 Raahan kaupungin pohjoisen tuloväylän varrelle. Alkuperäisellä paikallaan lähes muuttumattomana säilynyt pooki on olennainen osa koko Suomen rakennusperintöä, etenkin kun Kristiinankaupungin ja Tornion välisellä rannikkokaistalla on jäljellä enää kolmetoista 1700- ja 1800-luvuilla rakennettua puurakenteista pookia. Tasku on aikoinaan toiminut kalastajien tukikohtana. Saaren keskikohdalla näkyy vieläkin käsin ladottuja venevalkamia. Taskussa on myös vanha kalama ja sekä uusi taukotupa. Saaren ehkä vanhin ihmisistä kertova merkki saattaa olla pookin vierustalla sijaitseva

kivikehä, Taskun Jatulintarha. Jatulintarhojen alkuperäistä merkitystä tai käyttötarkoitusta ei tunneta, mutta useimmat nykytutkijat pitävät näitä kivilabyrinttejä uskonnollisina rakenteina.

Tasku on suosittu retkeilykohde ympäri vuoden. Kävijöitä on talvella jopa runsaammin kuin kesällä. Talvisin Taskun saareen ajetaan jäätilanteen salliessa hiihtoladut Museon- ja Thompsoninrannasta. Kesäisin kävijöiden suosiossa on saaren etelärannalla sijaitseva hiekkaranta.

Saareissa on edustavia merenrantaniittyjä, runsaslajisia kuivia ja tuoreita niittyjä sekä liikkuvia alkiovaiheen dyynejä, jotka ovat matalia hiekkamuodostumia rannan yläosassa.

Tasku

Koordinaatit:
64°42'35"N 24°23'20"E

Etäisyys:
Museonrannasta 5,2 km

Kiinnitys:
Pienvenelaituri ja purjehduspaikka

Palvelut:
Taukotupa, nuotiopaikka, roska-astia ja WC

Erityistä:
Etelärannalla hyvä hiekkaranta

Smitti

Smitin saari on pituudeltaan noin 350 m ja leveydeltään 200 m. Smitti on suosittu retkeilykohde, josta löytyy laavu ja nuotiopaikka.

Saaren voi kiertää kivikkorantaa ja polkua pitkin. Siellä on runsaslajisia kuivia ja tuoreita niittyjä sekä vaihtumis- ja rantasoita. Kesäisin Smitissä määkivät ja laiduntavat lampaat Iso-Kraaselin malliin.

Koordinaatit: 64°41'39"N 24°25'10"E
Etäisyys: Museonrannasta 2,7 km
Palvelut: Nuotiopaikka, laavu, puuvaja, roska-astia ja WC

Ulkopauha

Ulkopauhan saari on rannoiltaan kivikkoisen ja sitä ympäröivät karikot, joten rantautuminen on haasteellista. Pituudeltaan saari on noin 900 m ja leveydeltään 170 m. Saari on pääasiassa lehtimetsän peittämä ja siellä on kuivia nummia, jotka ovat edustavuudeltaan merkittäviä. Ulkopauhassa on yleisölle avoin Raahen Kalastajainseuran maja sekä nuotiopaikka.

Koordinaatit: 64°41'01"N 24°22'41"E
Etäisyys: Museonrannasta 4,5 km
Palvelut: Maja, nuotiopaikka, roska-astia ja WC

Museon vieressä sijaitseva kahvila Ruiskuhuone on avoinna kesäaikaan. Yläkerrossa on vuokrattavana majoitustiloja.

Museon rannasta järjestetään yleisölle tarkoitettua saaristoristeilyä. Rannassa on myös vierasvenepaikkoja, joihin voi kiinnittyä korvauksetta. Sähköäkin saa, kun vuokraa sähkökaapin avaimen kahvilasta. Peseytymismahdollisuus järjestyy niinikään Ruiskuhuoneella.

Pikkulahden uimaranta on Raahen suosituin uimapaikka kesäisin. Sen päärakennuksessa toimivat huoltorakennus, kioskipalvelut sekä melontavälinemyymälä ja –vuokraamo. Kesäisin on mahdollista vuokrata melontavälineitä ja saada melonnanopetusta sekä osallistua opastetuille melontaretkille.

Uimarannalta löytyy myös muita liikunnallisia palveluja. Alueella on yhdeksän beachvolleykenttää, yksi beachfutiskenttä ja 12-korinen fresbeegolf-rata. Kentät ja frisbeegolf-rata ovat vapaasti käytettävissä. Uimarannan kioskista voi vuokrata panttia vastaan lentopalloja ja frisbeegolfkiekkoja.

Pikkulahden alueella sijaitsee myös kesäisin avoinna oleva lasten liikennepuisto.

Lisätietoja palveluista löytyy Raahen kaupungin internet-sivuilta www.raahe.fi.

Ranta-
alue

KUN LIIKUT SAARISTOSSA,
PIDÄ PAIKAT SIISTINÄ,
ÄLÄ VAHINGOITA LUONTOA,
PYSÄHDY JA KATSELE MERTA,
NAUTI RAAHEN SAARISTOSTA!

Kuvat: Jaakko Ylikulju, Pikkutikka ja Lapintiira Petri Pietiläinen,
Ruijanesikko Jari Särkkä, Pikkulahden uimaranta Harri Hemmilä.
Paino: Rannikon Laatumaino Oy

ILMASTONSUOJELUA
EDISTÄVÄ PAPERI
www.mapsuomi.fi

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

 Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

 RAAHEN KAUPUNKI